

УДК 378.091.33:796.071.4

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ДОПОМІЖНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ОСНОВИ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Первухіна С.М., Курка І.В.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Доводиться необхідність запровадження та постійного використання новітніх освітніх технологій в навчальному процесі. Умови розвитку інформаційної цивілізації дають можливість побудувати навчання так, щоб студентам було і цікаво й корисно.

Ключові слова: інформаційне суспільство, освітні технології.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Початок третього тисячоліття – це новий етап розвитку людської цивілізації – створення глобального інформаційного суспільства, в якому виробництво і споживання інформації є найважливішим різновидом діяльності, а інформаційне середовище разом із соціальним стають новим середовищем існування людини.

Перебудова змісту освіти різних галузей є нагальною проблемою сьогодення та необхідною вимогою сучасного суспільства. Існуюча система підготовки фахівців у вищих навчальних закладах характеризується інтенсифікацією процесу навчання, збільшенням обсягів отримуваної інформації, насиченістю навчальних занять, високими вимогами до якості знань. Особливої уваги набула проблема докорінних змін у системі фізичного виховання, зокрема підвищення якості підготовки майбутніх фахівців фізичної культури.

Професійна діяльність у галузі фізичної культури висуває високі вимоги до фахівців, їхньої особистості й професійно-спортивної майстерності. Саме практична готовність до здійснення випускником вищого навчального закладу свого професійного призначення є інтегруючим показником якості системи підготовки спеціалістів у вищій школі.

В останні роки в педагогічній практиці чітко простежується напрям розробки й апробації методів і засобів, основою яких є сучасні інноваційні технології – упровадження нового в педагогічній процес. Інноваційна діяльність – основа вдосконалення навчального процесу, суть якої полягає в упровадженні сучасних засобів і методів у традиційну систему освіти.

В умовах переходу від постіндустріального до інформаційного суспільства процеси інформатизації не можуть не стосуватися освіти. Змінюється і процесуальна складова вищої освіти: види діяльності, специфіка навчання, позиція викладача в навчальному процесі, його роль та функції [1, с. 34]. Особливості викладацької діяльності в умовах інформатизації освіти потребують якісно нової моделі підготовки педагога, яка визначатиме його функції в процесі застосування інформаційних технологій як інструментальної основи педагогічної діяльності в умовах інформатизації суспільства. Проблема полягає в тому, що: · сучасне застосування інформаційних технологій у педагогічному ВНЗ в процесі підготовки майбутніх учителів фізичної культури фрагментарне й

не дозволяє майбутнім фахівцям створити власної цілісної інформаційної педагогічної технології; · нині не систематизована сучасна освітня практика на основі новітніх інформаційних технологій в освіті, не розроблено навчально-методичних посібників, які б відтворювали цю практику.

Підготовку фахівців фізичної культури вчені розглядають у широкому спектрі наукових досліджень. Незважаючи на те, що питання підготовки майбутніх фахівців фізичної культури як предмет дослідження розглядалися в багатьох наукових працях, переважно увага приділялась окремим складовим навчального або тренувального процесу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій свідчить, що в полі зору дослідників перебувають: · психологічні основи педагогічної майстерності вчителя; · медико-біологічна, валеологічна й екологічна підготовка; · ступенева система підготовки; · спортивна та професійно-педагогічна підготовка; · викладання окремих спортивно-педагогічних дисциплін у структурі підготовки вчителя; · підготовка до пошукової роботи; · використання інноваційних технологій у процесі формування професійної майстерності фахівців фізичної культури.

Існуючі дослідження не висвітлюють особливостей підготовки майбутніх фахівців у сучасних умовах, в основі яких – як позитивні сторони, так і негативні, що потребують детального вивчення з метою подальшого вдосконалення навчально-виховного процесу студентів. Крім того, чітко не визначено єдиних поглядів щодо підвищення ефективності підготовки майбутніх фахівців фізичної культури [4, с. 264].

Проблемам інформаційного простору, формуванню інформаційного суспільства, інформаційним підходам у процесі підготовки майбутніх фахівців присвячено немало досліджень, зокрема Р. Абдєєва. Педагогічні дослідження у сфері підготовки вчителя до професійної діяльності в умовах інформатизації освіти проаналізували У. Букович, В. Ільганаєва [5, с. 307]. Основні теоретичні засади означеної теми ґрунтуються на працях О. Андрущенко. Хоча окремі аспекти визначеної проблеми висвітлювалися не вперше, згадувалися в працях вітчизняних і зарубіжних учених, вивчення інноваційних освітніх технологій у галузі фізичної культури у зв'язку з особливостями формування інформаційної цивілізації залишається поза увагою фахівців, що й зумовлює актуальність дослідження.

На основі праць цих авторів, уважаємо, що одним з найважливіших аспектів інформатизації освіти є формування «технологічного дуалізму» нових педагогічних та інформаційних технологій – цілісної інформаційної освітньої технології як педагогічної діяльності нового гатунку. Такий підхід висуває нові вимоги до професійної підготовки педагога, зокрема вчителя фізичної культури, в інформаційному просторі сучасності.

Мета статті – розглянути інформаційне суспільство і його роль у професійній підготовці майбутнього вчителя фізичної культури.

Слід зазначити, що інформаційне суспільство – це нова історична фаза розвитку цивілізації, в якій головними продуктами виробництва є інформація і знання. Рівень розвитку сучасної цивілізації характеризується посиленням ролі інформації і знань у житті суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням здобутих наукових результатів. Нині відбувається достатньо потужний розвиток інформаційного суспільства, що стосується і вищої педагогічної освіти. На сучасному етапі її модернізації інформаційне суспільство розглядається як особливий світ, у якому передбачені свобода самовираження студентської молоді, можливість професійного самовдосконалення засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Посилення вимог до професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури має на меті, передусім, модернізацію навчально-педагогічного процесу, використання інноваційних технологій для його активізації, зміну структури організації. Важливим напрямом сучасного навчально-педагогічного процесу є теоретико-методичне обґрунтування впровадження інноваційних освітніх технологій у практику підготовки майбутніх учителів фізичної культури. Інноваційне навчання – процес, спрямований на перспективу, акцентований на підготовку фахівців до роботи в нових умовах. Слово «інновація», що в перекладі з англійської «innovation» – нововведення, походить від латинського «відновлення», «оновлення», «зміна». У навчальному контексті «інновація» означає створення нових підходів і технологій на основі переосмислення попереднього досвіду й упровадження новітніх досягнень та їх комплексне використання [6, с. 42].

У сучасних умовах соціально-економічних перетворень в Україні – це введення нового, здійснення певних змін, застосування нових методів, засобів, концепцій щодо реалізації навчальних програм, засобів, методів навчання, підготовка фахівців на нових, прогресивніших засадах.

Однією з характерних особливостей сучасного стану системи педагогічної освіти є пошук не механічного нарощування інновацій, а дбайливе збереження традицій, орієнтація на споконвічні педагогічні цінності в поєднанні з новими формами, методами, засобами і технологіями навчання – педагогічними інноваціями. Вирішення цієї проблеми необхідне насамперед для того, щоб забезпечити майбутньому педагогові мобільність у реалізації професійної підготовки й особистого творчого потенціалу в педагогічній діяльності [8, с. 260].

Роль інформаційного суспільства в професійному розвитку майбутнього вчителя фізичної культури виявляється в масштабних змінах

організації майбутньої професійної діяльності в загальноосвітньому навчальному закладі із застосуванням комп'ютерних технологій.

В інформаційному суспільстві професійний розвиток майбутнього вчителя фізичної культури визначається індивідуально активним процесом професійного розвитку, який спрямований на професійну самореалізацію.

Вплив інформаційного суспільства на професійний розвиток майбутнього вчителя фізичної культури визначається характером його діяльності, зокрема застосуванням у процесі професійної підготовки комп'ютерної техніки й інформаційних технологій. Професійна діяльність залежить від рівня професійного розвитку з урахуванням впливу інформаційного суспільства на особистість студентів.

В умовах тотальної інформатизації суспільства інформаційний вплив на особистість набуває глобальних масштабів, що стосується і майбутнього вчителя фізичної культури, котрий перебуває в інформаційному суспільстві. Такий вплив сприяє формуванню особистості, тому майбутній учитель фізичної культури повинен мати інформаційно-планетарне мислення. Це визначає цілеспрямований вплив інформаційного суспільства на особистість майбутнього вчителя фізичної культури з метою зміни поведінки в певному напрямі, а також оптимізації майбутньої професійної діяльності, відіграє важливу роль у професійному розвитку й відповідає потребам сучасності.

Створення технології підготовки майбутніх фахівців у сучасних умовах зумовлене необхідністю вдосконалення навчального процесу, реалізацією завдань формування професійних якостей особистості [9, с. 22]. Воно базується на освітніх і професійних стандартах та творчих можливостях особистості. Проектування має здійснюватися на принципах інтеграції навчання з наукою й виробництвом, професійно-творчої спрямованості навчання, орієнтації на особистість, розвиток досвіду самоосвіти майбутнього фахівця.

На основі цих принципів і розробляється нова технологія функціонування фізкультурного простору вищого навчального закладу, яка повинна сприяти формуванню професійних якостей особистості.

Важливу роль у цьому процесі мають відігравати всі елементи системи навчання, зокрема фізичної культури.

Тому постає необхідність визначення основних засад, цілей, напрямів, змісту, форм і методів діяльності у фізкультурному просторі вищого навчального закладу, що цілеспрямовано й ефективно сприятимуть процесу формування професійних якостей.

Сутність фізичної культури у фізкультурному просторі вищого навчального закладу полягає в необхідності допомогти студентові сформувати необхідні для фахівця якості. Викладач зважає на те, що у фізкультурній діяльності студента повинен бути особистісний сенс та усвідомлення значущості цієї діяльності, на які й слід спиратися в навчальному процесі.

Важливе місце в концепції фізичної культури в умовах функціонування фізкультурного простору посідає процес навчання, спрямований на формування знань про місце, роль та функції фі-

зичної культури в сучасних умовах інформаційного суспільства.

Тому сутність фізичної культури у фізкультурному просторі є багатоаспектною і має педагогічні, культурологічні й інформаційно-комунікаційні засади.

Оскільки в процесі професійної підготовки майбутній фахівець є об'єктом впливу культури, становлення його особистості здійснюється в трьох напрямках:

- формується особистість педагога, розвиваються її якості;
- майбутній фахівець є суб'єктом культурної діяльності, відбувається пошук нових шляхів, засобів, методів фізичного вдосконалення;
- культура інтегрується в особистості майбутнього фахівця, яка функціонує у фізкультурному просторі як конкретний носій культурних цінностей, поєднуючи в собі загальне, властиве культурі в цілому, і особистісне, привнесене в неї на основі свого індивідуального рівня знань, досвіду та світогляду [7, с. 540].

Цільова орієнтація цього процесу – необхідність створення у фізкультурному просторі навчального закладу певних механізмів саморозвитку та самовиховання, що необхідні для становлення особистості та її професійних якостей.

Важливою є функція культуротворення, що забезпечує збереження, передачу, відтворення та розвиток фізичної культури методами педагогіки і реалізується через зорієнтованість освіти на виховання культури особистості. Необхідна умова для цього – інтеграція освіти в культуру та, навпаки – культури в освіту.

Таким чином, можна зазначити, що новий ракурс життя зумовлює новий ракурс вищої освіти. Саме тому, згідно з нашим переконанням, необхідно підвищувати рівень інформаційної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури, що забезпечить успішну інтеграцію в нові соціокультурні умови в інформаційному суспільстві.

Інформаційні технології, які застосовуються в навчальному процесі по підготовці майбутніх фахівців з фізичної культури, підвищують якість освітнього процесу, посилюють інтелектуальні можливості в інформаційному суспільстві.

Підготовка фахівців з фізичної культури містить великий обсяг теоретичного матеріалу, на який відводиться мінімальна кількість годин, тому застосування сучасних інформаційних технологій сприяє ефективному вирішенню цієї проблеми.

Якість підготовки значно підвищують електронні презентації, що робить навчальний процес насиченішим, наочнішим та динамічнішим,

оскільки висвітлення теоретичних питань різного спрямування може бути продемонстроване безпосередньо візуально.

Електронні презентації свідчать, що студенти із зацікавленням сприймають ту саму інформацію, яка раніше подавалася в традиційній усній формі. Зокрема, в презентації обов'язково використовуються фотографії відомих спортсменів – представників цього виду спорту, що надає можливість розширити знання студентів з окремих розділів програми.

Нині, крім стандартного правильно облаштованого спортивного залу, велике значення для мотивації розвитку, вдосконалення та корегування результатів підготовки студентів має наочність, яку слід здійснювати через застосування інформаційних технологій: презентацій, інформаційних ресурсів, навчальних дисків і програм.

Інформаційні технології в освітньому процесі надають можливості ефективніше здійснювати підготовку майбутніх учителів фізичної культури. Інформаційний супровід можна застосовувати й під час розгляду теоретичних питань, оскільки короткі доповіді студенти можуть готувати в межах випереджальних завдань з використанням офіційних сайтів.

Застосування тестових комп'ютерних програм під час підготовки до занять з фізичної культури уможливило об'єктивно оцінити теоретичні знання студентів [4, с. 4].

Інформаційні технології сприяють ефективній організації навчальної діяльності, підтримують різноманітність форм навчання – в аудиторній, позааудиторній, проектній діяльності; підвищують рівень інформаційної культури викладачів і студентів, формують комунікативну, соціально-інформаційну компетенції, які відповідають сучасному рівневі розвитку інформаційних технологій.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Підготовка висококваліфікованих фахівців фізичної культури має здійснюватися з урахуванням набутого вітчизняного й зарубіжного досвіду, використанням інноваційних технологій. Підґрунтям цього повинні бути оновлення змісту, форм організації навчально-виховного процесу відповідно до світових стандартів.

Створення моделі модернізації змісту професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури на основі інноваційних інформаційних технологій становитиме перспективу подальших розвідок у цьому напрямі й сприятиме його відповідності основним тенденціям розвитку інформаційного суспільства на сучасному етапі.

Список літератури:

1. Андрущенко О. А. Концептуальні основи створення єдиного інформаційного поля фізичної культури і спорту України / О. А. Андрущенко // Вісн. Кн. палати. – 2003. – № 1. – С. 33–36.
2. Богданов В. М. Информационные технологии обучения в преподавании физической культуры / В. М. Богданов, В. С. Пономарев, А. В. Соловйов. – М.: Наука, 2001. – 245 с.
3. Вільчковський Е. С. Професійна спрямованість підготовки фахівців з фізичного виховання // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992-2002 / Е. С. Вільчковський: зб. наук. пр. – Х.: ОВС, 2002. Ч. 1. – С. 301–310.
4. Зайцева Ю. В. Сучасний стан і проблеми підготовки вчителя до організації фізкультурно-спортивної роботи у загальноосвітніх закладах / Ю. В. Зайцева / Режим доступу: http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=2265
5. Круцевич Т. Ю. Інноваційні процеси у сфері підготовки та перепідготовки кадрів з фізичної культури / Т. Ю. Круцевич, М. Зайцева // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2005. – № 4. – С. 41–44.

6. Куц О. С. Нові технології та моделювання підготовки вчителів фізичної культури / О. С. Куц, І. А. Липчак // Молода спортивна наука України: зб. наук. ст. – Львів: ЛДІФК, 2002. – Вип. 6. – Т. 2. – С. 539–541.
7. Мойко О. Особливості сучасного етапу інформатизації освіти в Україні / О. Мойко / Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Lstud/ped/2012_25/moiko.pdf
8. Нісімчук А. С. Сучасні педагогічні технології / А. С. Нісімчук, О. С. Падалка, О. Т. Шпак. – К.: Просвіта, 2000. – 368 с.
9. Сергієчко Л. П. Інноваційний зміст системи підготовки спеціалістів фізичного виховання і спорту / Л. П. Сергієчко // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2003. – № 3–4. – С. 22–23.
10. Шиян Б. М. Підготовка вчителя фізичної культури третього тисячоліття / Б. М. Шиян // Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні: зб. наук. пр. – Рівне: Принт Пауз, 2001. – Вип. 2. – С. 371–374.

Первухина С.М., Курка І.В.

Черновицького національного університета імені Юрія Федьковича

ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ВСПОМОГАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ КАК ИНСТРУМЕНТАЛЬНОЙ ОСНОВЫ В ПОДГОТОВКЕ СПЕЦИАЛИСТОВ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ В УСЛОВИЯХ НАСТОЯЩЕГО

Аннотация

Доказывается необходимость введения и постоянного использования новейших образовательных технологий в учебном процессе. Условия развития информационной цивилизации дают возможность построить обучение так, чтобы студентам было и интересно и полезно.

Ключевые слова: информационное общество, образовательные технологии.

Pervukhina S.M., Kurka I.V.

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

FEATURES OF ASSISTIVE TECHNOLOGY AS A TOOL IN TRAINING FUNDAMENTALS OF PHYSICAL CULTURE UNDER THE PRESENT

Summary

The necessity of implementation and ongoing use of modern educational technology in the classroom. Terms of information civilization make it possible to build learning so that students were interesting and useful.

Keywords: information society, educational technology.